

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
otsus
algtekst
01.03.2020
RT II, 14.03.2019, 2

Eesti Vabariigi ja Valgevene Vabariigi sotsiaalkindlustusleping

Vastu võetud 07.12.2018

[Eesti Vabariigi ja Valgevene Vabariigi sotsiaalkindlustuslepinguratifitseerimise seadus](#)

[Välisministeeriumi teadaanne välislepingu jõustumise kohta](#)

Eesti Vabariik ja Valgevene Vabariik (edaspidi *lepingupooled*), soovides arendada koostööd sotsiaalkindlustuse valdkonnas, on kokku leppinud järgmises.

LÜLDSÄTTED

Artikkel 1 Mõisted

1. Lepingus kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) *õigusaktid* – lepingupoolte seadused ja muud normatiivaktid, mis reguleerivad käesolevalepingu artiklis 2 nimetatud õigussuhteid;

2) *volitatud võimuorgan*:

- Eesti Vabariigis – Sotsiaalministeerium;
- Valgevene Vabariigis – Töö- ja Sotsiaalkaitseministeerium;

3) *pädev asutus* – asutus, kellele on pandud kohustus rakendada käesoleva lepingu artiklis 2 nimetatud õigussuhteid reguleerivaid õigusakte;

4) *elamine*:

- Eesti Vabariigis: elamine Eesti Vabariigi territooriumil alalise elanikuna võitähajalise elamisõiguse või elamisloa alusel. Juhul kui tekib vaidlus, millise lepingupooleritotooriumil isik elab, loetakse Eestis elamiseks Eestis viibimist 12 järjestikuse kalendrikuu jooksul vähemalt 183 päeva;
- Valgevene Vabariigis: alaline elamine riigisisest normatiivaktide kohaselt;

5) *füüsilisest isikust ettevõtja*:

- Eesti Vabariigis: oma nimel tasu eest kaupa võiteenuseid pakkuv füüsiline isik, kellele kauba müük või teenuse osutamine on püsiv tegevus ning kes on enne selle tegevuse alustamist kandud äriregistrisse;
- Valgevene Vabariigis: isik, kellel on individuaalne (iseseisev) tööalane tegevus;

6) *pension* – perioodiline väljamakse, mis on ette nähtud lepingupoolle õigusaktidega, mis reguleerivad käesoleva lepingu artikli 2 lõikes 1 nimetatud õigussuhteid;

7) *kindlustusperiood (tööstaaz)* – periood, mida arvestatakse lepingupoolle õigusaktide kohaselt pensioni saamise õiguse kindlakstegemisel ja pensioni suuruse määramisel;

8) *kindlustusmaksed*:

- Eesti Vabariigis: kohustuslikud sotsiaalkindlustusesissemaksed;
- Valgevene Vabariigis: riikliku sotsiaalkindlustusesissemaksed;

9) *isikuandmed* – mis tahes andmed tuvastatud või tuvastatavafüüsilise isiku kohta, sõltumata sellest, millisel kujul või millises vormis need andmed on esitatud;

10) *tasaarvestus* – lepingupoolle nõudmisel alusetult saadud pensionisumma kinnipidamine pensionist, mida teine lepingupool isikule maksab.

2. Teistel käesolevas lepingus kasutatud mõistetel ja väljenditel on lepingupoole õigusaktides ja normatiivaktides neile antud tähendus.

Artikkel 2 Lepingu ese

1. Lepingut kohaldatakse lepingupoole õigusaktidega reguleeritud õigussuhetele, mis käsitlevad

- 1) Eesti Vabariigis:
 - kohustuslikku riiklikku pensionikindlustust (väljaarvatud töövõimetuspensionid, kogumispensionid ja represseritud isikute pensionisoodustused);
- 2) Valgevene Vabariigis:
 - tööpensione (toitja kaotuse või vanaduse korral ning väljateenitud aastate eest); sotsiaal pensione, pensionilisasid, suurendamisi ja pensionide juurdemakseid (välja arvatud tööpensioni lisad, mille eeldus on Valgevene Vabariigi territooriumil elamine, samuti sõjaväelaste, siseasjadeorganite juhtiv- ja reakoosseisu, Valgevene Vabariigi uurimiskomiteesse, erakorraliste olukordade asutustesse ja talitustesse, finantsuurimisorganitesse kuuluvate isikute ja teiste isikute pensionikindlustus, kui pensionikindlustuste tagata riikliku sotsiaalkindlustussüsteemi kaudu).

2. Leping laieneb ka lepingupoole õigusaktidele, mis reguleerivad kindlustusmaksete tasumist. Seejuures, sõltumata käesoleva lepingu artikli 1 lõike 1 punktis 8 kokkulepitust, kohaldatakse lepingut ainult käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud õigussuhetele.

3. Kui käesoleva artikli lõikest 4 ei tulene teisiti, kohaldatakse lepingut ka õigussuhetele, mida reguleeritakse lepingupoole õigusaktidega, millega muudetakse või täiendatakse käesoleva artikli lõikes 1 ja 2 nimetatud õigusaktide sätteid.

4. Lepingut kohaldatakse ka õigusaktidega reguleeritud õigussuhetele, millega lepingupoole näeb ette käesoleva lepingu esemega seotud uue pensionisaajaterühma või kehtestab käesoleva lepingu esemega samal eesmärgil makstavaid uusi pensione, kui asjakohase lepingupoole volitatud võimuorgan teavitab sellest kirjalikult teise lepingupoole volitatud võimuorganit.

Artikkel 3 Lepingu subjektid

Lepingut kohaldatakse lepingupoole territooriumil elavatele isikutele, kelle kohtakehtivad või on kehtinud käesoleva lepingu artiklis 2 nimetatud õigusaktid.

Artikkel 4 Võrdsed õigused

1. Lepingut artiklis 3 nimetatud isikutel on lepingu kohaldamisel teise lepingupoole kodanikega võrdsed õigused ja kohustused.

2. Kui leping ei näe ette teisiti, ei saa lepingu artiklis 3 nimetatud isikutele keelduda pensioni määramast ja/või maksmast üksnes põhjusel, et isik elab teise lepingupoole territooriumil.

II. ÕIGUSAKTIDE RAKENDAMINE

Artikkel 5 Üldreeglid

1. Ühe lepingupoole territooriumil töötavale isikule või tegutsevale füüsilisest isikust ettevõtjale laienevad selle lepingupoole õigusaktid, kelle territooriumilt tööd tehakse (majandustegevust teostatakse).

2. Laevapere liikmetele laienevad selle lepingupoole õigusaktid, kelle lipu all laev sõidab. Sadamas tööga hõivatud isikutele laienevad selle lepingupoole õigusaktid, kelle territooriumil sadam asub.

3. Mõlema lepingupoole territooriumil rahvusvahelisi vedusid tegeva lennu-, raudtee- ja transpordiettevõttes töötavale isikule laienevad selle lepingupoole õigusaktid, kelle territooriumil on ettevõtte registreeritud.

4. Lepingupoole diplomaatilise esinduse töötajatele laienevad 18. aprilli 1961. aasta diplomaatiliste suhete Viini konventsiooni ja 24. aprilli 1963. aastakonsulaarsuhete Viini konventsiooni sätteid.

Artikkel 6 Erireeglid

1. Isiku suhtes, kes töötab ühe lepingupoole territooriumil tööandja huvides jakeda tööandja läheta teise lepingupoole territooriumile töötama sama tööandja huvides, kohaldatakse esimese lepingupoole õigusakte tingimusel, et sellise tööeeldatav kestus ei ületa 24 kuud ja isik ei ole lähetatud asendama teist lähetatud isikut.

2. Füüsilisest isikust ettevõtja suhtes, kes suundub käesoleva lepingu artikli 11 lõike 1 punktis 5 ette nähtud majandustegevust teostama teise lepingupooleritortooriumile, kohaldatakse esimese lepingupoolle õigusakte tingimusel, et majandustegevuse eeldatav kestus ei ületa 24 kuud.

Artikkel 7 Tegevus mõlema lepingupooleritortooriumil

Mõlemale lepingupoolle ritortooriumil töötava või majandustegevust teostava isiku suhtes kohaldatakse selle lepingupoolle õigusakte, kelle ritortooriumil ta elab.

III. PENSIONID

Artikkel 8 Õigus pensionile

1. Lepingupool määrab ja maksab pensioni kindlustusperioodi (tööstaaži) eest, mison täitunud selle riigi õigusaktide ja käesoleva lepingu kohaselt. Seejuures võtab Eesti Vabariik arvesse kindlustusperioodi (tööstaaži) endise Eesti NSV ritortooriumil ja Valgevene Vabariik kindlustusperioodi (tööstaaži) endise Valgevene NSV ritortooriumil. Pensioni määramine ja maksmine toimub lepingupoolle õigusaktide ja käesoleva lepingu kohaselt.

2. Kui ühe lepingupoolle õigusaktide kohaselt tekib õigus saada pensioni, ilma etoleks arvestatud teise lepingupoolle õigusaktide järgi täitunud kindlustusperioodi (tööstaaži), määrab ja maksab lepingupool pensioni oma õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodi (tööstaaži) eest.

3. Kui ühe lepingupoolle õigusaktide kohaselt tekib õigus saada pensioni teise lepingupoolle õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide (tööstaaži) liitmisetulemusel, võtab esimene lepingupool teise lepingupoolle õigusaktide kohaselt täitunud kindlustusperioodi (tööstaaži) arvesse tingimusel, et need perioodid eikattu osaliselt või täielikult. Kumbki lepingupool arvestab pensioni suurust, lähtudes tema ritortooriumil täitunud kindlustusperioodist (tööstaažist).

4. Enne 1991. aasta 1. jaanuari väljaspool lepingupoolle ritortooriumi täitunud kindlustusperioodi (tööstaaži), mida tuleb kindlustusperioodina (tööstaažina) arvesse võtta mõlemale lepingupoolle õigusaktide kohaselt, võtab pensioni määramisel ja maksmisel arvesse see lepingupool, kelle ritortooriumil on kindlustusperioodi (tööstaaži) tingimused täidetud ja kindlustusperiood (tööstaaž) täisaastates on pikem. Kui mõlemale lepingupoolle ritortooriumil täitunud kindlustusperioodid (tööstaažid) on ajaliselt võrdsed, võtab perioodi arvesse see lepingupool, kelle õigusaktide kohaselt oli isik viimati kindlustatud.

5. Kui ühe lepingupoolle õigusaktide kohaselt täitunud kindlustusperioodi (tööstaaži) kogupikkus on alla ühe aasta ja nimetatud periood ei anna õigust saada pensioni, võtab teine lepingupool pensioni määramisel ja maksmisel seda perioodi arvesse tingimusel, et liidetud kindlustusperiood (tööstaaž) annab selle lepingupoolle õigusaktide kohaselt õiguse saada pensioni.

6. Kui õigus saada pensioni tekib eriseaduse alusel kindlal erialal (spetsialiseerumise) ja teatavatel tingimustel töötamise või teatavate teenuste osutamise eest, määrab ja maksab eriseaduse alusel pensionit ainult see lepingupool, kelle ritortooriumil eriseaduse alusel tekkis õigus pensionit saada. Teatavas valdkonnas (spetsialiseerumise) ja teatavatel tingimustel töötamise ning teatavate teenuste osutamise perioode, mis on täitunud lepingupoolle õigusaktide kohaselt, ei liideta. Kui ühe lepingupoolle õigusaktide ei anna eriseaduse alusel õigust pensioni saada, tuleb seda kindlustusperioodi (tööstaaži) arvestada pensioni määramisel üldistel alustel.

7. Eesti Vabariigi rahvapension ja Valgevene Vabariigi sotsiaal pension määratakse käesoleva lepingu ja isiku elukohajärgse lepingupoolle õigusaktide alusel ning sedamakstakse sama lepingupoolle ritortooriumil. Eesti Vabariigis võetakse rahvapension saamise õiguse kindlakste gemisel arvesse Valgevene Vabariigi ritortooriumil elamise perioodid tingimusel, et isik on vahetult enneeel nimetatud pensioni taotlemist elanud Eesti Vabariigi ritortooriumil vähemalt üks aasta.

8. Ühelt lepingupoolle pensionit (välja arvatud toitjakaotuspension) saavale isikule ei määrata samal ajal teise lepingupoolle õigusaktide alusel toitjakaotuspensionit. Seejuures on isikul õigus omal valikul taotleda toitjakaotuspensionit, loobudes muud liiki pensionist.

9. Ühelt lepingupoolle toitjakaotuspensionit saavale isikule ei määrata samal ajal teise lepingupoolle muud pensionit. Seejuures on isikul õigus omal valikult taotleda muud pensionit, loobudes toitjakaotuspensionist.

10. Kui isikule on määratud pension vastavalt lepingule, ei määrata lepingu kohaldamisalasse kuuluvat pensioni enam lepingupoolle õigusaktide alusel.

Artikkel 9 Kolmandas riigis täitunud kindlustusperiood (tööstaaž)

Juhulkui lepingu artikli 8 lõikes 3 sätestatud kindlustusperioodide (tööstaažide) liitmisereeglite kohaldamisel õigus saada pensioni puudub, võetakse pensioni saamiseõiguse kindlakstegemisel arvesse kindlustusperiood (tööstaaž), mis on täitunudsellise kolmanda riigi territooriumil, kellega pensionit määraval lepingupoolel on kindlustusperioodide (tööstaažide) liitmist reguleeriv rahvusvaheline leping, juhul kui kolmas riik kinnitab kindlustusperioodi (tööstaaži), välja arvatud need kindlustusperioodid (tööstaažid), mille täitumise aeg kattub osaliselt võitälilikult.

Artikkel 10 **Pensioni arvutamine**

Kui õigus pensioni saada tekib mõlema lepingupoole õigusaktide kohaselt täitunud kindlustusperioodide (tööstaažide) liitmisel, arvutab lepingupoole pädev asutus pensioni suuruse ja maksab seda proportsionaalselt oma õigusaktide kohaselt täitunud kindlustusperioodiga (tööstaažiga). Seejuures arvutab lepingupoole pädev asutus:

1) pensioni teoreetilise suuruse (Valgevene Vabariigi sotsiaalse pensionilisa, suurendused ja juurdemaksud), võttes arvesse mõlemale lepingupoole ja käesoleva lepingu artiklis 9 nimetatud kolmandate riikide õigusaktide kohaselt täitunud kindlustusperioodi (tööstaaži);

2) pensioni tegeliku suuruse, mis on proportsionaalses lepingupoole õigusaktide järgi täitunud kindlustusperioodi (tööstaaži) ja lepingu artikli 8 lõikes 5 sätestatu suhtega kogu käesoleva artikli punktis 1 nimetatud kindlustusperioodi (tööstaaži).

IV. LEPINGUPOOLTE KOOSTÖÖ

Artikkel 11 **Lepingu rakendamine**

1. Lepingu rakendamiseks määravad volitatud võimuorganid pädevad asutused. Lepingupoole volitatud võimuorganid ja pädevad asutused sõlmivad lepingurakendamiseks halduskokkuleppeid.

2. Lepingupoole volitatud võimuorganid ja pädevad asutused osutavad lepingutäitmisel üksteisele tasuta vajalikku abi ja edastavad teavet oma õigusaktide ja selle muudatuste kohta.

3. Kui lõike 1 alusel sõlmitud kokkulepe ei näe ette teisti, toimub volitatud võimuorganite ja pädevate asutuste vaheline kirjavahetus eesti ja vene keeles.

Artikkel 12 **Avalduste esitamine**

Lepingutäitmise eesmärgil loetakse kirjalik avaldus, mille isik on esitanud ühele lepingupoole õigusaktide kohaselt, samal ajal esitatuks ka teise lepingupoole õigusaktide kohaselt. Isiku avalduse esitamise kuupäevaks on selle esitamise kuupäev avalduse vastu võtnud lepingupoole pädevas asutuses.

Artikkel 13 **Pensioni maksmine**

Lepingualusel makstakse pensioni kord kvartalis (kvartali viimasel kuul) pensionisaajaelukohajärgse lepingupoole territooriumil. Pension makstakse lepingupoole elukohajärgset territooriumi vääringus pensioni väljamakse tegemise päeva vahetuskursi järgi, mille on kehtestanud Valgevene Vabariigi Rahvuspank ja Euroopa Keskpang.

Artikkel 14 **Alusetult saadud pensionisummad**

1. Isikule pensioni maksnud ja maksmise lõpetanud lepingupoole pädev asutus võib paluda teise lepingupoole pädevat asutust tasaarvestada isiku alusetult saadud pensionisumma teise lepingupoole makstavast pensionist.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud nõude saanud lepingupoole pädev asutus tasaarvestab alusetult saadud pensionisumma oma õigusaktide ja muudenormatiivaktidega ette nähtud korras ja ulatuses või teatab nõude täitmise võimatuses.

3. Tasaarvestatud pensionisummad arvestatakse järgmisel perioodil väljamakstavate pensionivahendite hulka.

Artikkel 15 **Konfidentsiaalsus ja isikuandmete vahetamine**

1. Käesolevale lepingule lisaks kehtivad isikuandmete edastamisel isikuandmeid teisele lepingupoolele edastavale lepingupoole eraelu puutumatust ja isikuandmete kaitset reguleerivad õigusnormid.

2. Käesolevale lepingule lisaks kehtivad isikuandmete edastamisele järgneva andmete töötlemise kohta isikuandmeid töötleva lepingupoole eraelu puutumatust ja isikuandmete kaitset reguleerivad õigusnormid.

3. Lepingupooled peavad hoidmaisikuandmed salajas. Isikuandmete kogumine ja töötlemine on lubatud vaidlepingu kohaldamiseks ja lepingu eesmärkide saavutamiseks vajalikus mahus.
4. Pädevad asutused kaitsevad tõhusalt isikuandmeid soovimatu või volitamata töötlemise eest, sealhulgas ebaseaduslikuligipääsu või avalikustamise eest, samuti juhusliku või volitamata muutmise või hävitamise eest, ning võtavad selleks vajalikke turvameetmeid.
5. Pädevad asutused võtavad tarvitusele kõik mõistlikud abinõud, et tagada isikuandmete ajakohasust ja täielikkust ning ühtlasi seda, et kogutakse vaid neid isikuandmeid, mis on vajalikud, et isikuandmeid vastu võttev pädev asutus saaks taotluse rahuldada. Pädevad asutused parandavad või eemaldavad ebatäpseid isikuandmeid või piiravad juurdepääsu isikuandmetele, mis ei ole vajalikud isikuandmeid vastuvõtvale pädevale asutusele taotluste rahuldamiseks, tingimusel et see ei piira isikuõigusi.
6. Soovi korral on isikul õigus nõuda teavet oma isikuandmete sisu ja töötlemise kohta ning pädev asutus on kohustatud nimetatud teabe isikule andma.
7. Isikul on õigus nõuda ebatäpsete isikuandmete parandamist, andmete töötlemise piiramist või lõpetamist. Pädev asutus peab nimetatud toimingut tegema viivitamata, välja arvatud juhul, kui isiku nõue ei ole põhjendatud või on õigusnormidest tulenev alus sellest keelduda.
8. Pädev asutus ei säilita lepingutäitmiseks vajalikke isikuandmeid kauem, kui see on vajalik lepingu rakendamiseks.
9. Kõik andmetöötlustoimingud logitakse ja nende üle peetakse arvestust.
10. Kui isik leiab, et isikuandmete töötlemisel on rikutud tema õigusi, peavad lepingupooled tagama isikule võimaluse pöörduda oma õiguste kaitseks andmekaitse järelevalve asutuse või kohtu poole.
11. Käesoleva lepingu alusel kasutatavad ja töödeldavad isikuandmed määratakse kindlaks lepingu rakendamiseks sõlmitud halduskokkuleppes.

Artikkel 16 **Erimeelsuste lahendamine**

Lepingutõlgendamisel või kohaldamisel tekkinud erimeelsused lahendatakse lepingupoolte volitatud võimuorganite läbirääkimiste ja konsultatsioonide teel.

V. ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 17 **Üleminekusätted**

1. Lepingu kohaselt määratakse pensionid lepingupoolte õigusaktides sätestatud tähtaegadest alates, kuid mitte enne lepingu jõustumist.
2. Enne lepingu jõustumist määratud pensionit võib lepingu sätete alusel isikuavalduse põhjal läbi vaadata avalduse esitamise kuule järgneva kuu esimesest päevast alates, kuid mitte enne lepingu jõustumise kuupäeva. Kui pensionihakataks maksma uue otsuse alusel, võetakse arvesse pensioniavalduse esitamise ja selle otsuse jõustumise vahelisel ajal isikule väljamakstud pensione, vajadusekorral tehakse pensionisummade tasaarvestust või makstakse välja nende vahe.
3. Lepingu jõustumisel vaadatakse ilma isikute avaldusteta läbi Valgevene Vabariigis elavate isikute pensionid, mille Eesti Vabariik on määranud omariigisisese õigusaktide alusel, võttes arvesse lepingu norme ja käesoleva artikli lõikes 2 sätestatut.
4. Kui isikud asuvad elama teise lepingupoolte territooriumile pärast lepingu jõustumist, vaadatakse ilma isikute avaldusteta läbi enne lepingu jõustumist määratud pensionid, võttes arvesse lepingu norme ja käesoleva artikli lõikes 2 sätestatut.

Artikkel 18 **Lepingu jõustumine, kehtivus ja lõppemine**

1. Leping jõustub seitsmenda kuu esimesel päeval, mis järgneb kuupäevale, kuilepingupooled diplomaatiliste kanalite kaudu kirjalikke teateid vahetades kinnitavad, et lepingu jõustumiseks vajalikud riigisisised toimingud on tehtud. Kirjalike teadete vahetamise kuupäevaks loetakse viimase kirjaliku teate kättesaamise kuupäev.

2.Lepingu muudatused vormistatakse lisaprotokollidena, mis on lepingu lahutamatud osad nende jõustumisest alates. Protokollide jõustumise kord on kindlaksmääratud käesoleva artikli lõikes 1. Protokollides märgitakse nende jõustumise kuupäev.

3.Kui lepingupoole volitatud võimuorgan või pädev asutus muutub, teavitatakse sellest diplomaatiliste kanalite kaudu teist lepingupoolt.

4.Leping on sõlmitud tähtajatult.

5.Lepingupool võib lepingu või selle osa kehtivuse ajutiselt peatada, teatades sellest teisele lepingupoolele diplomaatiliste kanalite kaudu kirjalikult kaks kuud ette.

6.Lepingupool võib lepingu lõpetada, teatades sellest teisele lepingupoolele diplomaatiliste kanalite kaudu kirjalikult kuus kuud ette.

7.Lepingu kehtivuse peatamisel või lõpetamisel jäävad kõik lepingu alusel omandatud õigused alles, varem esitatud avaldused vaadatakse läbi lepingu alusel.

Koostatud 7. dets 2018 (kuupäev) Minsk (koht) eesti ja vene keeles kahe eksemplaris; mõlemad tekstid on võrdselt autentset.

Merike Kokajev
Eesti Vabariigi nimel

Kostevitš, Irina Anatoljevna
Valgevene Vabariigi nimel

[Договор между Эстонской Республикой и Республикой Беларусь о социальном обеспечении](#)